

Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae - CDM

(Moravský diplomatář)

Jedná se o ediční řadu listin a textů tvořící patnáct svazků, které mapují moravskou středověkou historii z období 396-1411. Moravský diplomatář začal být vydáván v roce 1836 a předběhl tak o půl století dobu mapující české dějiny, tedy Český diplomatář (CDB).

Prvním vydavatelem Moravského diplomatáře byl Antonín Boček, stavovský historiograf a archivář moravského zemského archivu. Boček vydal v od roku 1836 až do své smrti v roce 1849 první čtyři svazky Moravského diplomatáře, ve kterých mapuje moravskou historii od roku 396 do roku 1293. Boček si nepočínal v edici listin příliš kriticky a moravskou historii v mnoha ohledech „obohatil“. Padělal mnoho listů a své padělatelství se snažil zakrýt dokumenty, jež prý našel v pozůstalosti historika Monseana (tzv. fragmenta Monseana). Boček vytvořil i pátý svazek archiváře, ale jeho vydání se již nedožil a vydal ho až další archivář Josef Chytil.

Bočkova falsa:

Boček, dost pravděpodobně ještě s některým ze svých pomocníků – opisovačů, padělal v Moravském diplomatáři několik historických listin. Připojoval k nim různé poznámky, rozšiřoval a škrtil jednotlivé texty. Všechna tato falsifikační činnost je patrná z Bočkovy pozůstalosti, která se po jeho smrti stala majetkem moravského zemského archivu. V těchto materiálech se našlo mnoho listin, psaných ať už Bočkovou rukou, nebo některých jeho pomocníků, ze kterých je falsifikační činnost patrná. Mezi největší Bočkovy padělky patří již zmíněná fragmenta Monseana, dalším je například druhý list Eugenia III. týkající se křížové výpravy. Boček je ve svých falsech velice stylisticky přesný, jedinou „chybou“ kterou při svém padělání učinil, je, že po sobě zanechal důkazy v podobě opisů, ze kterých je plagiátorství patrné.

První Bočkův pokračovatel byl Josef Chytil, který nejprve v roce 1850 vydal ještě Bočkem připravený V. svazek a následně sám vydal v rozmezí let 1854-1864 další čtyři svazky. Ve svých svazcích se kriticky vyjadřuje k Bočkovým falzům.

Od 9. svazku převzal redakci tvořící Moravský diplomatář moravský archivář Vincenc Brandl. Brandl se začal věnovat práci na codexu v roce 1874, kdy navázal na Chytila VIII. svazkem a následujících 20 let práce zakončil XIII. (1897) svazkem mapující moravskou historii do roku 1407.

Na Brandla navázal roku 1899 další moravský zemský archivář Bretholz, který nejprve odjevil další Bočkova falza a později i sám vytvořil další dva svazky diplomatáře (XIV. XV.) vydané roku 1903.

Celá edice je přístupna na stránkách Centra mediévistických studií:

http://cms.flu.cas.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=527

Přehled vydaných svazků CMD – Moravského diplomatáře.

Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae I. (319-1199). Ed. Antonín Boček. Olomouc 1836

- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae II. (1200-1240)*. Ed. Antonín Boček. Olomouc 1839
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae III. (1241-1267)*. Ed. Antonín Boček. Olomouc 1841
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae IV. (1268-1293)*. Ed. Antonín Boček. Olomouc 1845
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae V. (1294-1306)*. Ppřipravil Antonín Boček, vydal Josef Chytil. Brno 1850.
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae VI. (1307-1333)*. Ed. Josef Chytil. Brno 1854
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae VII/1. (1334-1345)*. Ed. Josef Chytil. Brno 1858
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae VII/2. (1345-1349)*. Ed. Josef Chytil. Brno 1860
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae VII/3. (830-1347)*. Ed. Josef Chytil. Brno 1864
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae VIII. (1350-1355)*. Ed. Vincenc Brandl. Brno 1874
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae IX. (1356-1366)*. Ed. Vincenc Brandl. Brno 1875
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae X. (1367-1375)*. Ed. Vincenc Brandl. Brno 1878
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae XI. (1375-1390)*. Ed. Vincenc Brandl. Brno 1885
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae XII. (1390-1399)*. Ed. Vincenc Brandl. Brno 1890
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae XIII. (1400-1407)*. Ed. Vincenc Brandl. Brno 1897
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae XIV. (1408-1411)*. Ed. Bertold Bretholz. Brno 1903
- Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae XV. (1207-1408)*. Ed. Bertold Bretholz. Brno 1903

Literatura:

Kutnar, František – Marek, Jaroslav: Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví. Od počátků národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století. Praha 1997.

Šebánek, Jindřich: Moderní padělky v moravském diplomatáři Bočkově do r. 1306. ČMM 60, 1936, s. 27-84.